

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פב.

עין משפט
נר מצוה

צ א ב מ"י פ"י מהל'
שפיות ה"ל א ועיין
בהשגות וזמ"מ וזל"מ
סגן עשין פט טו"ע ח"מ
ק"י עב עפ"י ז וע"ש
בה"ה:

תורה אור השלם
1 השב תשיב לו את
העבט בבא השמש
ושב בשלמותו וברפך
ולך תהיה צדקה לפני ה'
אלהיך. דברים כד יג

נ"במא בד"א שוי שיעור זוי ובדשמואל קמיפ"א. פ"י בקונ"א אכל דשוי הו"ל לכ"ע ש"ס ושילהי שבעת הדיינים (שבעות דף מ"ג: ושם מה ד"ה מא"י) יש ספרים דגרסי ה"ד אי דשוי שיעור זוי מ"ט דרבי אליעזר אלא דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע כפ"ה דשוי מודו כ"ע וקשה דא"כ אמאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה דשוי שיעור זוי ומימי ככ"ע וכ"ת הא דקאמר דמתניתין דלא כרבי אליעזר היינו לפי המסקנא דפליגי דשוי שיעור זוי וכדרכ יוסף דהא לרבה דהלכתא כוותיה פליגי לפי המסקנא דשמואל כדפי' בפ"ז לעיל (דף כ"ט. ושם ד"ה והו"י) ומיהו יש לומר דלא מצי לאוקמי מתני' דשוי וככ"ע דאין סברא שיתלוק רבי יהודה על רבי אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני' דללא שוי איירי אכל קשה כיון דשוי שיעור זוי לכולי עלמא אצדו מעותיו אס כן דללא שוי מה שנגד המשכון נמי אצדו לכ"ע ואס כן אמאי ישבע דרבי אליעזר שאצד המשכון בלא פשיעה מה מרווח מאותה שבעה והלא מעות שנגד המשכון אצד אפי' לא פשע וימירי על המשכון יטול אפי' פשע במשכון כיון דלית ליה לדשמואל וכו' כמו שפירש בקונטרס דהיכא דלא (ס' קנט שיעור זוי אפילו כנגד המשכון לא יפסיד לר' אליעזר משום דלא נקטיה אלא לזכרון דברים בעלמא זה אין נראה דאי דשוי אצדו מעותיו אף על גב דלית ליה לדשמואל אס כן ע"כ לא אצדו אלא מטעמיה דרב יוסף דמשום מנאה הו"י ש"ס ומיהו טעמא נמי יפסיד מה שנגד המשכון דללא שוי דהא כ"ס שעשה מנאה שהלוהו על המשכון מועט ועוד דלפי גירסת הספרים היה משמע כרב יוסף וק"ל כרבה דכפריש' בפ' אלו מציאות (ס"ט) ומיהו יש לומר דדשוי הו"י לכ"ע שומר שכר ולא מטעמי' דרב יוסף אלא מטעמיה

על המשכון. בשעת הלואה משמע: ומסי'. שהלוה פירות: אי הכי קמה ליה מסני' דלא כרבי עקיבא. דקתני אכל אס הלוהו מעות שומר חנם ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף טו. ב.) בזולהו קתמי סתם משנה רבי מאיר סתם סיפרא ר' יהודה סתם ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר' עקיבא: לימא. ר' אליעזר ור' עקיבא: דלא שוי שיעור זוי קא מפלגי ובדשמואל פליגי. דאי דשוי מודה ר' אליעזר דלגוביינא שקליה ודללא שוי פליגי דרבי אליעזר לית ליה דשמואל דאמר אצדו אלפא זוי וסבר דקביל לגוביינא הא לית ליה לרבי אליעזר דכיון דלא שוי לזכרון דברים בעלמא הוא נדקיט ליה ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה דשמואל ואמר סבר וקביל במורת משכון וכל כמנה דלא מיהדרי ליה לא לגבי: דכולי עלמא לית להו דשמואל. לרבי אליעזר לא מפסיד כלום ולר' עקיבא אינו מפסיד אלא כנגד המשכון: שקונה משכון. לכל מיילי להתחייב באונסין: אימור דאמר ר' יוחנן במשכנו שלא בשעת הלוואה. דהא קרא במשכנו ע"י שליח כ"ד כתיב דכתיב לעיל מיניה בחזן תעמוד ומוקמינן לה לקמן (דף ק"ג.) בשליח כ"ד וההוא ודאי קני לגוביינא שקליה וליכא לדמויה למשכנו בשעת הלוואה ובהך פלוגתא דרבי אליעזר המלוה על המשכון קתני: והכא נשומר אבידה קא מיפלגי. דטעמא דר' עקיבא משום דשומר שכר מנאה הוא והעוסק במנאה פטור מן המנאה דאי בעי לא יהיב ריפתא לעניא: שומר אבידה. שמנא אבידה והכניסה אל תוך ביתו כדכתיב (דברים כ"ג) ואספתו אל תוך ביתך: כשומר שכר. מנאה: לימא דרב יוסף יוסף סנאי. דהא רבה ודאי תנאי היא דהא ר' עקיבא לית ליה דרבה ולית ליה לאוקמי פלוגתייהו בטעמא אחרינא דהא אהדרן כמנה טעמי ולא אתוקמא אלא לרב יוסף מי מיבעיא למימר דרב יוסף: כשומר אבידה דכולי עלמא לית להו דרב יוסף כלומר רבה הוא דחזיק לאוקמי מילתיה כתנאי אכל רב יוסף אמר לך רבי אליעזר נמי קאי כוותי היכא דליכא מנאה כגון שומר אבידה והכא היינו טעמא דפטור דקא סבר אין כולו מנאה: במלוה

(א) שבעות מג. (ב) אס מד. פסחים לא: גיטין לו. קדושין ט"ז. א. (ג) מוכ' ע"כ. (ד) לעיל ט"ז. כ"ק טו: שבעות מה. מדרש לג. (ה) כ"ל שיה. (ו) יבמות (מ"ט: א) (ז) יבמות (מ"ט: א) (ח) יבמות (מ"ט: א)

מוסף רש"י

קתא. בית יד (שבועות מ"ג). אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוי. דסבר וקביל. אכל כל זמן שהן קיימין על כרמו גובה חוב, אס מליה סתם הוא. סתם מנאה שלמים יוס. ואס פירש לו זמן כשיגיע זמנו יפירע, ולא מצי לממר סברת וקביל. דאי לטס משכון קבליה. לטס פירעון לא קבליה. ויזן דקבליה לטס משכון כל כמנה דלא מיהדרי ליה משכניה לא גבי ולא מצי פטר נפשיה דמי שזון (שם). מנין לבעל הוב שקונה משכון. כל ימי הלואה המשכון קני לו ואס נאסם חייב באונסין. שאינו עליו לא כשומר חנם ולא כשומר שכר. כשומר באונסין. אלא כולו כשומר ובשמירתו עומד (פסחים מ"ג). ולך תהיה צדקה. בהשגת העבט כתיב. אי אמרת קויה משכון איכא צדקה כהא שפיכה ששכב בשמנו. שהשאל לו לא דבר הקני לו. ואס אינו קויה. צדקה כהשכחה זו מנין. על של ששכב (שם). שאל בשעת הלוואה. כגון ש"ל כ"ד. דכתיב משעי קרא. דכתיב לעיל מיניה בחזן תעמוד והאוס וכו'. ואמר מר זה שליח כ"ד (שבועות מ"ג). שומר אבידה. הינוס אבידת חבירו לזינו. דכתיב ואספתו אל תוך ביתך (דברים כ"ג). כשומר חנם. ואינו חייב אלא בפשיעה (לעיל מ"ב). כשומר שכר. וחיוב בגביה ואצדו. דשומר שכר מנאה הוא. דהעוסק במנאה פטור מן המנאה כמנה שומר מן המנאה (שם) א: שכר מנאה (שבועות מ"ד). לימא דרב יוסף תנאי היא. דמלמא דרבה ודאי תנאי היא. דר' עקיבא לית ליה דרבה. אלא דרב יוסף מי לימא תנאי היא. מי מצי לאוקמי לר' אליעזר כותיה (שם)

דשמואל דחשיב כאליו פירש אצד המשכון אצדו מעותין וכי לא שוי שיעור זוי בשעת הלואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים בעלמא ואפילו כנגד המשכון לא חשיב כאליו פירש אליבא דרבי אליעזר מ"מ דוחק הוא ונראה לפרש לימא דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי פ"י אף דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא דבר' יתחב ורב יוסף דבטעמייהו לא מצי פליגי אלא דשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי דרבי יתחב כדמסיק ולא דרבי יוסף דק"ל כרבה דשמואל בין דשוי ובין דללא שוי דר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אף מה שנגד המשכון דמאזיה טעם יפסיד כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואצדו מעותיו אפילו הימירי על המשכון והא דקתני מתניתין שומר שכר לא דוקא דהא האי לישנא לא שייך אמעות ימירי על המשכון אלא כלומר דקין ש"ס דמפסיד הכל בגביה ואבידה ולא באונסין א"כ מתניתין איירי דשוי דסתם משכון שיה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:

א דבז"י ע"מא אית דהו דשמואל. בפרק שבעות הדיינים (שבעות דף מ"ג: ושם ד"ה ממ"י) פריך לשמואל מדתנן סלע הלויתך עליו וסקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא שלש גירימס היה שוה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בספרים וכן פ"י בקונטרס מתניתין דכפריש כי קאמר שמואל דללא פריש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית להו דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי יתחב מטעמא דשמואל יפסיד הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ס דשוי ואי איירי דכפריש שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אכל לפי גרסת ר"ח דגריס התם מתני' דללא פריש ושמואל דכפריש שאצד כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברא שאצד כל מעותיו דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דכפריש לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירי על המשכון גם מה שנגד המשכון לא הפסיד דלאמר באצדו נשך (לעיל דף טו: ושם) דמי קאמר ליה קני לגוביינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמין חבירו על דבריו כגון אס חוציר ולא אעביד אשלים אלפא זוי אכל הכא המלוה מחל כל חובו אס יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא אית להו דשמואל היכא דפריש והכא כשוי שיעור זוי ולא פריש ודבר' יתחב קמפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל דרב נחמן ונהרדעי ק"ל כוותיה התם ויש לומר דסבר גמרא דאי דכפריש מפסיד כל החוב דללא פריש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שנגד המשכון דכפריש דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית להו דשמואל דא"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעותיו דמה שנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל דכפריש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך הגמרא לדחות דכולי עלמא לית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא אית להו ועוד דלפי האמת דק"ל כרבה דשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין דשמואל וא"כ ק"ל כשמואל ואע"ג דרב פליגי עליה דהא בפרק הזהב (לעיל דף מ"ח: ושם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שוה אלא פלג ובשבעות (דף מ"ד: ושם) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דאיסורא איתמר והלכה כרב באיסורי (ה"ר דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל דדיני ועוד דר' יוחנן פליגי אצדו ערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ר' רב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן דדיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

א ימא דרב יוסף תנאי היא. פירש בקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף כ"ט. ושם ד"ה והו"י) דרבה ודאי לאו תנאי ומוקי פלוגתייהו דשמואל וכולי עלמא אית להו דרבה אכל לרב יוסף כי נמי פליגי דשמואל ר' אליעזר דללא כוותיה: במלוה